

ISSN 2311-5491

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС

НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
ІМЕНІ М. П. ДРАГОМАНОВА

Серія 5

Педагогічні науки:
реалії та перспективи

Випуск 72

Том 2

ГЕЛЬВЕТІКА
ВИДАВНИЧИЙ ДІМ

ФАХОВЕ ВИДАННЯ
затверджено наказом Міністерства освіти і науки України (додаток 7)
від 21.12.2015 р. № 1328 (педагогічні науки)

Державний комітет телебачення і радіомовлення України
Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації Серія КВ № 23508-13348 ПР від 03.08.2018 р.

**Науковий журнал включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)**

Офіційний сайт видання: www.chasopys.ps.npu.kiev.ua

Схвалено рішенням Вченої ради НПУ імені М. П. Драгоманова
(протокол № 5 від 28 листопада 2019 р.)

Редакційна рада:

- В. П. Андрущенко* – доктор філософських наук, професор, академік НАПН України, член-кореспондент НАН України, ректор НПУ імені М. П. Драгоманова (*голова Редакційної ради*);
В. І. Бондар – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Р. М. Вернидуб – доктор філософських наук, професор;
В. Б. Євтух – доктор історичних наук, професор, академік НАН України;
І. І. Дробот – доктор історичних наук, професор;
М. І. Жалдак – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
А. А. Зернецька – доктор філологічних наук, професор;
Л. І. Мацько – доктор філологічних наук, професор, академік НАПН України;
О. С. Падалка – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент НАПН України;
В. М. Синьов – доктор педагогічних наук, професор, академік НАПН України;
Г. М. Торбін – доктор фізико-математичних наук, професор (*заступник голови Редакційної ради*);
М. І. Шут – доктор фізико-математичних наук, професор, академік НАПН України.

Редакційна колегія серії:

- Фабіан Андрушкевич* – доктор педагогічних наук, професор (Опольський університет, республіка Польща);
В. В. Борисов – доктор педагогічних наук, професор;
І. В. Гевко – доктор педагогічних наук, професор;
Є. А. Захаріна – доктор педагогічних наук, професор;
О. П. Кивлюк – кандидат педагогічних наук, доктор філософських наук, професор;
І. О. Луценко – доктор педагогічних наук, професор;
Л. Л. Макаренко – доктор педагогічних наук, професор;
М. М. Марусинець – доктор педагогічних наук, професор;
Ірена Мудрецька – доктор педагогічних наук, професор (Опольський університет, республіка Польща);
Л. В. Савенкова – кандидат педагогічних наук, доцент;
В. М. Слабко – доктор педагогічних наук, доцент;
І. М. Смирнова – доктор педагогічних наук, доцент;
О. П. Хижна – доктор педагогічних наук, професор;
Конрад Яновський – PhD (Економіко-гуманітарний університет, республіка Польща).

НАУКОВИЙ ЧАСОПИС НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ
Н 34 **М. П. ДРАГОМАНОВА. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи.** Збірник наукових праць / М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – Випуск 72. – Том 2. – Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2019. – 308 с.

УДК 37.013(006)

У статтях розглядаються результати теоретичних досліджень і експериментальної роботи з питань педагогічної науки; розкриття педагогічних, психологічних та соціальних аспектів, які обумовлюють актуалізацію поставленої проблеми і допоможуть її вирішувати на сучасному етапі розвитку освіти.

УДК 376-056:37.015.347

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.48>

Федоренко О. Ф.

СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА ОСОБЛИВИХ ПОТРЕБ

Здійснено аналіз досліджень та публікацій щодо сучасних підходів, які закладені в Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

Узагальнено особливості класифікації з родини міжнародних класифікацій ВООЗ (WHO-FIC), що стосуються здоров'я, зокрема з акцентовано увагу на Міжнародній класифікації хвороб.

Проаналізовано мету та подальші можливості застосування Міжнародної класифікації хвороб в умовах запровадження Міжнародної класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я в Україні.

Виявлено, що МКФ базується на тісній інтеграції медичної та соціальної моделей, втім в своїй основі містить біопсихосоціальну модель розуміння інвалідності.

Розкрито основу біопсихосоціального підходу для оцінки стану здоров'я, обмеження, в рамках широкого контексту соціальних бар'єрів.

Відзначено, що обмеження життєдіяльності, згідно МКФ, є звичайним аспектом людського існування, так як будь-яка людина може мати обмеження життєдіяльності в тій чи іншій мірі.

Встановлено, що в Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я, функціонування та обмеження життєдіяльності розглядаються як результат складних взаємодій між біологічними, психологічними та соціальними чинниками.

Відзначено, що дана класифікація дає можливість різним фахівцям говорити спільною мовою для вивчення динаміки різних компонентів та їхніх наслідків, разом з тим, вона стає базою для розуміння важелів для поліпшення життєвої ситуації дітей з особливими потребами, тобто розуміння того, якої підтримки, як часто і де саме вони потребують.

Розкрито цінність класифікації, що полягає в тому, що вона дає змогу описати складові здоров'я, зрозуміти взаємодію між проблемами здоров'я, функціонуванням та інвалідністю і контекстуальними чинниками (особистісними і навколишнього середовища тощо).

Ключові слова: порушення, особливі потреби, функціонування, інвалідність, біопсихосоціальний підхід.

В умовах сьогодення на рівні держави йдеться про створення системи класифікації для отримання порівнюваних даних про окрему людину та населення в цілому, які необхідні для досягнення основних цілей у різних сферах, у тому числі й визначення загального стану здоров'я, вимірювання потреб та ефективності сфери охорони здоров'я, праці, а також забезпечення функціонування раннього втручання, інклюзивної освіти, ре/абілітації й тощо. На разі, в основі такої системи визначена Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ) [1, 3].

Мета статті – дослідити сучасні методичні підходи до розуміння інвалідності та особливих потреб, що закладені в Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ).

Як показує досвід, оцінювання особливих потреб створює певний унікальний комплекс запитань з боку теоретиків та практиків. До прикладу, оцінка функціонування і межа відмінностей між функціональними обмеженнями та порушеннями в розвитку дітей чи підлітків, зважаючи на те, що вони вчать вирішувати стандартні і нестандартні завдання з різною швидкістю і в різних умовах, часто є уніфікованою під певні категорії чи групи [7,8]. Певний вплив на ситуацію мають і погляди та підходи, яких дотримуються фахівці, що є надавачами послуг оцінювання. До прикладу, якщо орієнтиром для фахівця є медична модель, то обмеження розглядається як персональна проблема, зумовлена зміною здоров'я (травмою чи захворюванням тощо) й вимагає медичної допомоги. Відтак, контроль обмежень життєдіяльності та зміни поведінки особи є метою лікування чи пристосування. За цього підходу медична допомога розглядається як основа рішення проблеми.

Якщо фахівець орієнтується на соціальну модель, то трактує обмеження з позиції захисту прав людини й передбачає соціальні зміни. Що важливо, це зміни як у соціальному так і в політичному аспектах.

Інший підхід, відносно новий, у своїй основі тримається визначення, що подане у Статуті Всесвітньої організації охорони здоров'я. Йдеться про визначення здоров'я як «стану повного фізичного, душевного та соціального благополуччя, а не тільки відсутності захворювань та недугів». За такого підходу здоров'я розглядається як результат динамічної взаємодії між біологічними, психологічними та соціальними процесами. Саме взаємодія біологічного, психологічного і соціального є основою біопсихосоціальної моделі, спираючись на яку науковці схиляють оцінювати людину як «частину матеріального світу і частину суб-систем» (йдеться про сім'ю, суспільство, культуру), й водночас, як одну з численних «субсистем», аж до її «молекулярного рівня» (В. Смичек, М. Мількаманович). За біо-психосоціального підходу важливо не лише лікування, а й розуміння наслідків порушення саме для конкретної особи, для її оптимального функціонального і соціального відновлення та /чи залучення (Hollenweger, Judith).

На основі біопсихосоціального підходу для оцінки стану здоров'я, обмеження, в рамках широкого контексту соціальних бар'єрів, розроблена Міжнародна класифікація функціонування, обмежень

життєдіяльності та здоров'я (МКФ). Вона охоплює всі аспекти людського здоров'я та пов'язані зі здоров'ям компоненти благополуччя, зокрема наявність змістовних стосунків та отримання високоякісної освіти. Дослідження свідчать, що світова наукова спільнота тяжіє до вивчення та ефективного застосування царини МКФ [4, 5, 6].

Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я (МКФ) є однією з трьох класифікацій з родини міжнародних класифікацій ВООЗ (WHO-FIC), що стосуються здоров'я: Міжнародна класифікація хвороб (МКХ), що розглядає розлади, етіологію, прояви, критерії діагностики та функціональні риси; Міжнародна класифікація медичних втручань (МКМВ), що визначає цілі, заходи та засоби медичних втручань. Втім, саме МКФ охоплює усі аспекти людського здоров'я та пов'язані зі здоров'ям складові благополуччя, оцінюючи функціонування та обмеження життєдіяльності, чинники середовища та особистісні фактори особи, у тому числі й з інвалідністю.

МКФ була схвалена на 54-й сесії Всесвітньої асамблеї охорони здоров'я у травні 2001 р. для застосування в країнах-членах ВООЗ в якості міжнародного стандарту для опису і виміру ступеня порушень здоров'я. Особливістю цієї класифікації є екологічність, що дозволяє розглядати функціонування як інтегративний показник здоров'я людини на рівні:

- організму (стан його структури і функцій);
- адаптивної поведінки (активності);
- участі в соціальних ситуаціях при врахуванні впливу контексту (факторів зовнішнього середовища і особистісних факторів).

Із означеного, МКФ розглядає інвалідність з позиції структури і функції, а також з позиції активності й участі людини. Напрацювання Judith Hollenweger та інших науковців свідчать, що обмеження життєдіяльності, згідно МКФ, є звичайним аспектом людського існування, так як будь-яка людина може мати обмеження життєдіяльності в тій чи іншій мірі. У МКФ також визнається, що функціонування і обмеження життєдіяльності мають місце в певному контексті, тому доцільно оцінювати не тільки фізичні, але і соціальні фактори та фактори навколишнього середовища [7]. Йдеться про те, що обмеження реалізації активності та участі особи в соціальних ситуаціях може бути обумовлено біологічними факторами, соціальними або їх поєднанням. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я розрахована на використання фахівцями охорони здоров'я, соціального захисту, освіти, законодавства тощо й трактується як один з інструментів, що реалізують застосування стандартних правил по створенню рівних можливостей для осіб з інвалідністю (ООН, Організація Об'єднаних Націй).

Як багатоцільова класифікація МКФ використовується в статистиці, в розробці індивідуальних реабілітаційних або освітніх програм та оцінки ефективності їх реалізації, в порівняльних дослідженнях методів лікування, реабілітації та навчання, у проведінні медико-соціальної експертизи, в управлінні соціальними програмами, в оцінці якості життя тощо [4,5,6]. Водночас технологія використання МКФ нині викликає певні дискусії серед вітчизняних науковців і практиків. Насамперед, це зумовлено тим, що упровадження означеного відбувається на тлі традиційного використання Міжнародної класифікації хвороб (МКХ) й недостатнього розуміння сутності підходу на основі МКФ. Зважаючи на дискусійність питань, вбачаємо за потрібне здійснити порівняльний аналіз мети та можливостей застосування останніх.

Варто підкреслити певні співпадання між МКХ і МКФ. Обидві класифікації починаються з систем організму. Порушення належать до структур і функцій організму. Саме вони є складовими захворювання чи процесу тому й використовуються в Міжнародній класифікації хвороб. Разом з тим, порушення в МКХ представлене у вигляді ознак і симптомів як ефективно організованих складових, які, власне, і формують діагноз чи проблеми функцій і структур організму, що пов'язані зі змінами здоров'я [2]. Застосування МКФ не виключає використання діагностичних процедур у частині функцій і структур організму, які застосовуються для медичних цілей. Водночас, у двох осіб з однаковим діагнозом можуть бути різні рівні функціонування. Отже, спільне використання класифікацій підвищує якість інформації про особу. Втім, все ж Міжнародній класифікації хвороб домінує діагностична модель. Зумовлений нею підхід створив чіткі категорії для розрізнення різних типів порушення. МКФ відійшла від класифікації прямих наслідків порушень, щоб акцентувати увагу саме на складових здоров'я, у тому числі діяльності, участі, особистісних факторах і факторах середовища.

Таким чином, на основі МКФ можна робити глибші дослідження, використовуючи стандартні наукові методи. Це підсилює підходи, засновані на дослідженні детермінант здоров'я або факторів ризику захворювань. Для дослідника детермінант або факторів ризику в МКФ є перелік факторів, що описують життєву ситуацію особи [4; 5; 6]. Таким чином, МКХ і МКФ не протирічають, а доповнюють одна одну. Останніми роками йдеться про перегляд МКХ (версія 11) та наближення її до МКФ. На сьогодні дослідники і користувачі можуть застосовувати обидві класифікації спільно, доповнюючи захворювання, розлади або інші зміни здоров'я, що забезпечуються діагнозом, інформацією про функціонування. Саме така спільна інформація дає більш широку і значущу картину здоров'я особи, яка може бути використана при прийнятті рішень [8, 9]. В інших випадках МКФ може використовуватися самостійно, але у спосіб, що сприяє розширенню можливостей осіб, у тому числі й з інвалідністю, а не для констатації факту проблеми. Водночас не йдеться про обставини, у яких дискримінація чи винятки зумовлені винятково соціальними чинниками (релігія, стать або етнічне походження тощо).

Висновки. Аналіз досліджень та публікацій дає можливість стверджувати, що сучасні методичні підходи до розуміння інвалідності та особливих потреб, які закладені в Міжнародній класифікації функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я базуються на тісній інтеграції медичної та соціальної моделей, втім в своїй основі містять комплексну біопсихосоціальну модель розуміння інвалідності. В МКФ функціонування та обмеження життєдіяльності розглядаються як результат складних взаємодій між біологічними, психологічними та соціальними чинниками. Дана класифікація дає можливість різним фахівцям говорити спільною мовою для вивчення динаміки цих компонентів та їхніх наслідків. Разом з тим, вона стає базою для розуміння важелів для поліпшення життєвої ситуації людей з особливими потребами, тобто розуміння того, якої підтримки, як часто і де саме потребує людина.

З вищезначеного, цінність класифікації в тому, що вона дає змогу описати складові здоров'я, зрозуміти взаємодію між проблемами здоров'я, функціонуванням та інвалідністю і контекстуальними чинниками (особистісними і навколишнього середовища тощо), що, на разі, має стати основою подальших наукових пошуків.

Використана література:

1. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://moz.gov.ua/mkf>
2. ICD-10 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.who.int/classifications/icd/icdonlineversions/en/>
3. Федоренко О. Ф. Аспекти універсальності в застосуванні МКФ / О. Федоренко // Освіта осіб з особливими потребами: шляхи розбудови. – 2019. – Вип. 15. – С. 316-323.
4. Ayuso-Mateos J, Ávila C, Anaya C, Cieza A, Vieta E. (2013). Development of the International Classification of Functioning, Disability and Health core sets for bipolar disorders: results of an international consensus process. *Disability and Rehabil*, 35(25). Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23586666>
5. ICF Case Studies Translating interventions into real-life gains. A Rehab-Cycle approach Published on the website. Retrieved from <https://www.icf-casestudies.org>
6. Khan F, Pallant JF. (2011). Use of the International Classification of Functioning, Disability and Health to identify preliminary comprehensive and brief core sets for Guillain Barre syndrome. *Disability and Rehabil*, 33(15-16). Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21034203>
7. Hollenweger, J. (2011). Development of an ICF-based eligibility procedure for education in Switzerland. *BMC Public Health*, vol. 11, doi:10.1186/1471-2458-11-S4-S7.
8. *Sickness, disability and work: breaking the barriers. A synthesis of findings across OECD countries (2010)*. Paris, Organisation for Economic Cooperation and Development.
9. *Supports and services for adults and children aged 5–14 with disabilities in Canada: an analysis of data on needs and gaps (2004)*. Ottawa, Canadian Council on Social Development. Retrieved from: <http://www.socialunion.ca/pwd/title.html>

References:

1. Mizhnarodna klasyfikatsiia funktsionuvannia, обмеzen zhyttiediiialnosti ta zdorovia [International classification of functioning, limitation of life and health]. Retrieved from: <https://moz.gov.ua/mkf> [in Ukrainian]
2. ICD-10 [online versions]. Retrieved from <https://www.who.int/classifications/icd/icdonlineversions/en/>
3. Fedorenko O. F. (2019). Aspekty universalnosti v zastosuvanni MKF [Aspects of universality in the application of ICF]. *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: shliakhy rozbudovy*. (Vols. 15), (pp. 316-323) [in Ukrainian]
4. Ayuso-Mateos J, Ávila C, Anaya C, Cieza A, Vieta E. (2013). Development of the International Classification of Functioning, Disability and Health core sets for bipolar disorders: results of an international consensus process. *Disability and Rehabil*, 35(25). Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/23586666>
5. ICF Case Studies Translating interventions into real-life gains – A Rehab-Cycle approach Published on the website. Retrieved from <https://www.icf-casestudies.org>
6. Khan F, Pallant JF. (2011). Use of the International Classification of Functioning, Disability and Health to identify preliminary comprehensive and brief core sets for Guillain Barre syndrome. *Disability and Rehabil*, 33(15-16). Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/21034203>
7. Hollenweger, J. (2011). Development of an ICF-based eligibility procedure for education in Switzerland. *BMC public health* vol. 11, doi:10.1186/1471-2458-11-S4-S7
8. *Sickness, disability and work: breaking the barriers. A synthesis of findings across OECD countries (2010)*. Paris, Organisation for Economic Cooperation and Development.
9. *Supports and services for adults and children aged 5–14 with disabilities in Canada: an analysis of data on needs and gaps (2004)*. Ottawa, Canadian Council on Social Development. Retrieved from: <http://www.socialunion.ca/pwd/title.html>.

Fedorenko O. F. Modern methodological approaches to understanding disability and special needs

The article presents an analysis of research and publications on current approaches that are embedded in the International Classification of Functioning, Functioning, and Health (ICF).

The specificities of WHO-FIC family classifications related to health are summarized, with particular emphasis on the International Classification of Diseases.

The purpose and further possibilities of application of the International Classification of Diseases in the conditions of introduction of the International Classification of Functioning, Limitations of Life and Health are analyzed.

The ICF was found to be based on a close integration of medical and social models, but at the core contains a biopsychosocial model of understanding disability.

The basis of biopsychosocial approach for health assessment, restriction, within the broad context of social barriers is revealed.

It is noted that life-limiting, according to the ICF, is a normal aspect of human existence, since any person can have a life-limitation to one degree or another.

It is established that in the International Classification of Functioning, Limitation of Life and Health, Functioning and Limitation of Life are considered as a result of complex interactions between biological, psychological and social factors.

It is noted that this classification enables different specialists to speak a common language to study the dynamics of different components and their consequences, but it also becomes a basis for understanding the levers for improving the living situation of people with disabilities, ie understanding how often, and where exactly the person needs it.

The value of classification is disclosed in that it allows to describe the components of health, to understand the interaction between health problems, functioning and disability and contextual factors (personal and environment, etc.).

Key words: disorders, special needs, functioning, disability, biopsychosocial approach.

УДК 338.48:001.8

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.49>

Федорченко В. К.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТУРИСТСЬКОЇ ОСВІТИ

Проведено аналіз стану проблем неперервної професійної туристської освіти, окреслено основні шляхи високопрофесійної підготовки у моделі неперервної освіти. Визначена динаміка неперервної підготовки фахівців туристської сфери та чинники особливостей сучасної перспективної діяльності. Ґрунтовно розглянуто особливості багатогранності туристської сфери та туристської освіти, зокрема такі її риси як розгалужена векторність, передумови розвитку, вплив соціокультурних неоднорідностей, динамізм розвитку та стійкість до потрясінь, місце студентів в освітній системі. Особливу увагу приділено трьом основним принципам реалізації вищої освіти (доступність, рівність можливостей, врахування різноманітності). Проаналізовано специфіку ефективності професійної діяльності туристського сектору та його взаємозв'язок з туристською професійною підготовкою висококваліфікованих фахівців, здатних конкурувати на ринку сфери послуг. У статті проведено аналіз формування та структурних складових, вирішення першочергових і перспективно-стратегічних питань створеного в Україні та затвердженого Верховною Радою України законодавства в сфері туристської освіти. Проаналізовано формування та етапи розвитку туристської освіти як в Україні так і в інших європейських країнах. Опрацьовані наукові роботи з проблем туристської та готельно-ресторанної справи і на цій основі зроблені висновки для використання вищезазначеного досвіду в науковій, освітянській та практично-прикладній сфері даної галузі. Привертається увага до розширення додаткових послуг, розробка та формування валютосмисливих послуг з метою суттєвого збільшення надходжень до державного бюджету країни. Акцентується увага на особливу роль держави в сприянні та консолідації зусиль різних напрямів господарської діяльності в країні. Розглядається питання, щодо впровадження в повсякденну практику рішень Гаазької декларації з туризму, щодо введення в систему планування питань з розвитку туризму – введення підрозділів з туристсько-готельної проблематики Міністерствами та відомствами країни.

Ключові слова: туристська галузь, туристська професійна освіта, рівні можливості, різноманітність, доступність, туризм, галузеві стандарти.

Насьогодні туризм є однією з найбільш трудомістких галузей економіки, найдинамічним видом рекреаційної діяльності. Такому результату передують тривалий розвиток та подолання значної кількості потрясінь, адже на національному та міжнародному рівні туризм як економічна галузь еволюціонує досить швидко. Адаптація туристської галузі до соціально-економічних змін та впливу інноваційної та інформаційної глобалізації у світі впродовж останніх десятиліть залежить, в першу чергу, від підготовки високопрофесійного кадрового потенціалу. Забезпечення туристської галузі відповідними ресурсами було і залишається завданням туристської освіти, процес розвитку якої відбувається синхронно з еволюцією туризму, адже туризм і туристська освіта є рівнозначними складовими комплексної економічної системи.

Варто зазначити, що проблема розвитку туристської освіти не новина. Деякі українські вчені досліджували особливості її становлення як передумови формування системи професійної підготовки майбутніх фахівців туристської галузі, зокрема В. Г. Герасименко, А. В. Віндюк, В. Ф. Данильчук, В. А. Зінченко, О. О. Любіцева, М. П. Мальська, І. М. Мініч, Г. П. Науменко, Г. О. Сорочіна, Г. С. Цехмістрова, В. І. Цибух та інші.

Метою статті є проведення ретроспективного аналізу процесу становлення туристської освіти, дослідження її сучасного стану та визначення тенденцій розвитку як результату тривалої еволюції та перспектив на майбутнє.

Підвищення ефективної діяльності туристської галузі в умовах реформування ринкових відносин економіки є обов'язковою умовою формування кадрового резерву, організація його навчання, створення умов для підготовки висококваліфікованих кадрів, самоосвіти і самовдосконалення.

У світі і Україні туризм став явищем повсякденного життя майже третини населення планети. У багатьох країнах світу туризм є однією з найбільш пріоритетних галузей, а надходження від іноземного туризму

ЗМІСТ

<i>Махдиук О. В.</i> PROJECT TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF STUDENTS' FOREIGN COMMUNICATION COMPETENCE FORMATION.....	5
<i>Макаренко Л. Л., Остапчук Т. С.</i> ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ТА ЗМІСТУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	9
<i>Малежик Ю. М.</i> РОЗВИТОК ОБРАЗОТВОРЧОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ НА ЗАНЯТТЯХ З МЕТОДИКИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	14
<i>Мартинчук О. В., Довга К. Р.</i> КОНЦЕПТУАЛІЗАЦІЯ ПОНЯТТЯ «ДІТИ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ» В УКРАЇНСЬКІЙ НОРМАТИВНО-ПРАВОВІЙ БАЗІ У СФЕРІ ІНКЛЮЗИВНОЇ ОСВІТИ.....	18
<i>Мельничук І. М., Сваричевська А. П.</i> ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ЯК ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА СУЧАСНОЇ ВИЩОЇ ШКОЛИ.....	25
<i>Мішедченко В. В.</i> МІСЦЕ ТА РОЛЬ МУЗИЧНОЇ КАЗКИ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	30
<i>Мозуль І. В.</i> РОЛЬ І ЗНАЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ПРИРОДОЗНАВСТВА.....	35
<i>Монько Р. М.</i> ПІДГОТОВКА ВЧИТЕЛІВ ТЕХНІКИ ТА ІНФОРМАТИКИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ОСВІТИ: ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД.....	40
<i>Морозова М. Е.</i> ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	46
<i>Москальова Л. Ю.</i> ПРОЕКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	50
<i>Невзоров Р. В.</i> МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ АВІАЦІЙНИХ ТРЕНАЖЕРІВ У НАЗЕМНОМУ НАВЧАННІ БОЙВИМ ПОЛЬОТАМ МАЙБУТНІХ ЛЬОТЧИКІВ ТАКТИЧНОЇ АВІАЦІЇ.....	54
<i>Нелін Є. В.</i> ШКОЛА «САММЕРХІЛЛ» ТА ПОСДНАННЯ ФРЕЙДИЗМУ З ПЕДАГОГІКОЮ СВОБОДИ В ІДЕЯХ О. НІЛЛА.....	58
<i>Нечитайло Ю. С.</i> РОЗВИТОК ГЕНДЕРНОЇ СОЦІАЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ В ОНТОГЕНЕЗІ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЗАКЛАДУ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ.....	62
<i>Никифоров А. М.</i> РОЗВИТОК ХУДОЖНЬОЇ ОСВІТИ НА ТЕРЕНАХ ПІДРОСІЙСЬКОЇ УКРАЇНИ ХІХ – ПОЧАТКУ XX СТОЛІТТЯ У ДОСЛІДЖЕННЯХ РАДЯНСЬКОЇ ДОБИ: ІСТОРІОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ.....	70
<i>Носова В. В., Олєфіренко Н. В.</i> ТЕХНОЛОГІЧНІ УМІННЯ ЯК НЕОБХІДНА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ СУЧАСНОГО УЧНІВСТВА.....	74
<i>Окольнича Т. В.</i> НАРОДНА ПЕДАГОГІКА СХІДНИХ СЛОВ'ЯН ПРО СТАВЛЕННЯ ДО ДИТИНИ (В ЕТНОГРАФІЧНИХ ДЖЕРЕЛАХ ХІХ – ПЕРШОЇ ЧВЕРТІ XX СТОЛІТТЯ).....	79
<i>Онищук С. О.</i> ВПРОВАДЖЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	83
<i>Опалюк Т. Л.</i> КЕЙС-МЕТОД У СИСТЕМІ КОМПЕТЕНТІСНОЇ, ОСОБИСТІСНО ЗОРІЄНТОВАНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА.....	87
<i>Павлюк І. С.</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЖІНОЧОГО СПОРТУ НА МАТЕРІАЛІ ПЕРШОГО ЖІНОЧОГО ЧЕМПІОНАТУ ЄВРОПИ З ФУТЗАЛУ.....	92
<i>Панасенко А. В.</i> ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ОВОЛОДІННЯ ІНОЗЕМНОЮ ЛЕКСИКОЮ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ-БАКАЛАВРАМИ ФІНАНСОВОГО ПРОФІЛЮ..	95

<i>Пахомова О. В.</i> ПЕДАГОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНИХ ВНЗ.....	100
<i>Пенза І. В.</i> ІНТЕНСИФІКАЦІЯ РОЗВИТКУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ СКЛАДОВОЇ ОСВІТИ МАЙБУТНІХ СУДНОВОДІВ (1975-1990 РОКИ).....	104
<i>Пінчук І. О.</i> ПРАКТИКО ЗОРІЄНТОВАНЕ ІНТЕРАКТИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	109
<i>Пліско Ю. В., Ганій В.</i> ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ «ОБЖД ТА ОП» У ВИЩИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	113
<i>Погребняк Д. В.</i> РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ УМОВ РОЗВИТКУ ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ НАЧАЛЬНИКІВ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ І СПОРТУ ВІЙСЬКОВИХ ЧАСТИН ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ У СИСТЕМУ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	118
<i>Подгорна В. В., Кавіліна Г. К., Гереза С. О.</i> ЗАГАЛЬНІ СТРАТЕГІЇ ПІДТРИМКИ ДІТЕЙ ІЗ ПОРУШЕННЯМИ ЗОРУ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА.....	125
<i>Поліщук Л. П., Пушкар Т. М.</i> ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА ПЕРЕВІРКА РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ-ФІЛОЛОГІВ ДО МІЖОСОБИСТІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЗАСОБАМИ КОМУНІКАТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ.....	129
<i>Полянiчко О. Д.</i> СТРУКТУРА КОГНІТИВНОГО КОМПОНЕНТУ ЛЕКСИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ІСТОРІЇ.....	133
<i>Пристапа Я. В.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ ШКІЛЬНОЇ ПРИРОДНИЧОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ НАПРИКІНЦІ ХХ – НА ПОЧАТКУ ХХІ СТОЛІТТЯ.....	136
<i>Прищепя С. М.</i> ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМЛИВОСТІ ЯК ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНОЇ СКЛАДОВОЇ ДУХОВНОЇ СФЕРИ ОСОБИСТОСТІ В УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ.....	140
<i>Прокопчук М. М.</i> СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ.....	143
<i>Радченко М. Р.</i> ПИТАННЯ ГУМАНІСТИЧНИХ КОНЦЕПЦІЙ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ.....	149
<i>Ребуха Л. З., Рудакевич О. М.</i> СТРУКТУРА ФОРМУВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ ПРОФЕСІЙ: СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ АСПЕКТ.....	153
<i>Романова О. О., Мудрик О. В.</i> МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	157
<i>Слюсарук-Літвін С. С.</i> ГОТОВНІСТЬ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК РЕЗУЛЬТАТ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	162
<i>Смаковський Ю. В.</i> ФОРМУВАННЯ ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА В УМОВАХ КОЛЕКТИВНОГО МУЗИКУВАННЯ В ОРКЕСТРОВОМУ КЛАСІ.....	167
<i>Старостіна О. В.</i> МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В УНІВЕРСИТЕТАХ ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ.....	171
<i>Стебляк С. В.</i> МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ПІДПРИЄМНИЦТВА, ТОРГІВЛІ ТА БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	177
<i>Суворова Т. І., Табак Н. В., Констанкевич В. П.</i> ФІЗИЧНЕ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНА ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ ДІВЧАТ-ПІДЛІТКІВ.....	182
<i>Сяська І. О.</i> ДИДАКТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПРИРОДНИЧИХ ДИСЦИПЛІН.....	188

<i>Таран І. М.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МАЙСТЕРНОСТІ ЧИТКИ НОТ З ЛИСТА НА УРОКАХ ФОРТЕПІАНО.....	193
<i>Терещенко С. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ СТВОРЕННЯ ВЧИТЕЛЕМ МУЗИКИ КРЕАТИВНОГО АРТ-ПРОСТОРУ НА УРОКАХ МИСТЕЦТВА.....	198
<i>Ткаченко О. М.</i> ЗМІСТ ЕТНОПЕДАГОГІЧНОЇ ТВОРЧОСТІ ФАХІВЦЯ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ.....	202
<i>Тулякова К. Р.</i> ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ АНГЛОМОВНОГО ПУБЛІЧНОГО ВИСТУПУ У ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ МЕДІАЦІЇ ТА ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ.....	206
<i>Тюльпа Т. М.</i> ТЕОРЕТИЧНЕ ОБГРУНТУВАННЯ СУТНОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	210
<i>Тюріна В. О.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК ФАКТОР ФОРМУВАННЯ ЛІДЕРСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ КУРСАНТІВ ЯК МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ПОЛІЦІЇ.....	214
<i>Упатова І. П.</i> ПРОФЕСІЙНИЙ САМОРОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА-ПОЧАТКІВЦЯ.....	219
<i>Федоренко О. Ф.</i> СУЧАСНІ МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО РОЗУМІННЯ ІНВАЛІДНОСТІ ТА ОСОБЛИВИХ ПОТРЕБ.....	223
<i>Федорченко В. К.</i> АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ТУРИСТСЬКОЇ ОСВІТИ.....	226
<i>Фоменко Т. М.</i> ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ.....	231
<i>Халайджі С. В., Кананихіна О. М., Сергєєва Т. П., Яготін Р. С.</i> ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НА ЗАСАДАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ.....	235
<i>Харченко І. І.</i> ІННОВАЦІЙНІ ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КУЛЬТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМУНІКАЦІЇ СТУДЕНТІВ ЕКОНОМІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ АГРАРНИХ ЗВО.....	242
<i>Хоменко Л. М.</i> ІСТОРІОГРАФІЯ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНИХ ЗАСАД ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ВИЩИХ АГРАРНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	247
<i>Цюпак І. М.</i> ФОРМУВАННЯ ФАХОВОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ВЧИТЕЛІВ-ФІЛОЛОГІВ В КОНТЕКСТІ ОСВІТИ ПРОТЯГОМ ЖИТТЯ.....	252
<i>Чепурна С. П.</i> ДІАГНОСТИКА ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ.....	255
<i>Чернікова Н. В.</i> ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ.....	262
<i>Шаров С. В.</i> АНАЛІЗ НАПРЯМКІВ ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	266
<i>Штурба А. О.</i> ЯКІСТЬ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КАНАДІ. ЗВІТ ДИРЕКТОРА ШКОЛИ.....	270
<i>Ягунов В. В., Нехаєнко С. І.</i> МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У МАЙБУТНІХ ОРГАНІЗАТОРІВ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НА ЕТАПІ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ.....	275
<i>Яковенко Н. В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ КУРСАНТІВ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ.....	282
<i>Яценюк Н. И., Клак И. Е.</i> ПРОФЕСІОНАЛЬНЫЕ КАЧЕСТВА КАК КОМПОНЕНТ ПРОФЕСІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ БУДУЩИХ УЧИТЕЛІВ ІНОСТРАННОГО ЯЗЫКА.....	286

CONTENTS

Mahdiuk O. V. Project technologies in the process of students' foreign communication competence formation.....	5
Makarenko L. L., Ostapchuk T. O. Defining the nature and content of information competence of future engineers during training.....	9
Malezhyk Yu. M. Development of educational literacy of students of pedagogical specialties in classes of processing of art.....	14
Martynchuk O. V., Dovha K. R. Conceptualization of the term "children with special educational needs" in Ukrainian legal basis in the field of inclusive education.....	18
Melnichuk I. M., Svarychevska A. P. Formation of professional competence of future specialists as pedagogical problem of modern high school.....	25
Mishedchenko V. The place and the role of musical fairy tale in the educational process at primary school.....	30
Mozul I. V. The role and importance of individual work of primary school pupils at natural science lessons.....	35
Monko R. M. Training of technical and informatics teachers in the reform of the education system: Polish experience.....	40
Morozova M. E. Prospects for the development of the organization's personnel management.....	46
Moskalyova L. Yu. Project activity as a means of forming the professional competence of future teachers of the New Ukrainian School.....	50
Nevezorov R. V. Methodical bases of use of aviation simulators in the ground combat flight training for future tactical aviation pilots.....	54
Nelin Ye. V. Summerhill School and combination of Freudianism with Pedagogy of Freedom in the ideas of O'Neill.....	58
Nechytailo Y. S. The development of gender social personality in ontogeny and its formation in the educational process of the institution of professional pre-higher education.....	62
Nykyforov A. M. Development of art education on the territories of Ukraine which was a part of Russia of the XIX – early XX century in the research of the soviet period: a historiographic aspects.....	70
Nosova V. V., Olefirenko N. V. Technological skills as a necessary component of modern apprenticeship preparation.....	74
Okolnycha T. V. Folk pedagogy of the Eastern slavs on attitude to the child (in the ethnographical sources of the 19th – first quarter of the 20th century).....	79
Onyshchuk S. O. Introduction of new Ukrainian school in physical education classes.....	83
Opaliuk T. L. Case method in the system of competent, personally oriented professional training of social worker... ..	87
Pavliuk I. S. The organizational framework of the development of women's sports based on the material of the first European Women's Futsal Championship.....	92
Panasenko A. V. Psychological peculiarities of foreign lexis for professional purposes acquisition process by future bachelors of finance.....	95
Pakhomova O. V. Pedagogical technologies in the system of professional training of students at Higher Pedagogical Schools.....	100
Penza I. V. Intensification of the development of socio-cultural component of future navigators' education.....	104
Pinchuk I. O. Practically oriented interactive environment as a condition of forming future primary school teachers' foreign language communicative competence.....	109
Plisko Yu., Gapiy V. Improving the content and methods of teaching of the course «PSHL and PW» in the higher educational institutions of Ukraine.....	113
Pohrebniak D. V. Experimental examination of the results of organizational and pedagogical conditions for the development of the armed forces military units physical training and sports chiefs in post-graduate education system.....	118
Podhorna V. V., Kavylina H. K., Hereha S. O. General strategies for supporting children with disorders of vision in the conditions of inclusive environment.....	125
Polishchuk L., Pushkar T. Experimental inspection of the model for forming philology students' readiness for interpersonal interaction by means of communication technologies.....	129
Polianychko O. D. Structure of the cognitive component of lexical competence of future history teachers.....	133
Prystupa Y. V. Historiography of school natural education in Ukraine at the the end of XX – beginning of XXI century.....	136

Pryshchepa S. M. Formation of entrepreneurship as a philosophical-pedagogical component of the spiritual sphere of personality in secondary school pupils.....	140
Prokopchuk M. M. Current approaches to professional language competence developing.....	143
Radchenko M. R. Issues of the humanistic concepts of personal development.....	149
Rebukha L. Z., Rudakevych O. M. Structure of Formation of Intercultural Competence in Specialists of Socioeconomic Professions: Social-Pedagogical Aspect.....	153
Romanova O. O., Mudryk O. V. Methodology as the theory and practice of teaching foreign languages.....	157
Sliusaruk-Litvin S. S. Readiness of future kindergarten teachers for pedagogical activity as a result of professional training.....	162
Smakovskij Y. V. Formation of executive skill of future teachers of music art in the conditions of collective music in orchestra class.....	167
Starostina O. V. Methodical support of teaching a foreign language in UK universities.....	171
Steblyuk S. V. Methodical recommendations on the formation of professional competence in future specialists of entrepreneurship, trade and exchange activities.....	177
Suvorova T. I., Tabak N. V., Konstankevych V. P. Physical health and physical condition of teenage girls.....	182
Siaska I. O. Didactic principles of formation of ecological competency of future teachers of natural sciences.....	188
Taran I. M. Development of the skill of notes reading from the letter at the lesson of piano.....	193
Tereshchenko S. V. Features of creation of art space in art classes by a teacher of music.....	198
Tkachenko O. M. Contents of etnopedagogical creativity of the specialist in education.....	202
Tuliakova K. R. Psycholinguistic characteristics of English public speech of future specialists in the field of mediation and conflict resolution.....	206
Tulpa T. M. The theoretical reasoning of the essence of the social competence of the intended socioeconomic specialties.....	210
Tyurina V. O. Responsibility as a factor in forming the leadership competencies of cadets as future police officers.....	214
Upatova I. P. Professional self-development of beginner lecturers.....	219
Fedorenko O. F. Modern methodological approaches to understanding disability and special needs.....	223
Fedorchenko V. K. The actual problems of continuous learning in tourism education.....	226
Fomenko T. The ways of activation of international students' cognitive activity in the process of the Ukrainian language study.....	231
Khalaidzhi S. V., Kananykhina E. M., Sergeeva T. P., Yagotin R. S. Pedagogical conditions for forming a culture of health care for future professionals on the basis of interdisciplinary integration.....	235
Kharchenko I. I. Innovative means of forming culture of professional communication of students of economic specialties of agrarian universities.....	242
Khomenko L. Historiography of the development of the organizational and pedagogical foundations of foreign language training of students of higher agricultural educational institutions of Ukraine.....	247
Tsiupak I. M. Formation of professional skills of philology teachers in the context of life education.....	252
Chepurina S. P. Diagnosis of organization of pedagogical practice of future primary school teachers in higher education in Ukraine.....	255
Chernikova N. V. The usage of cloud technologies in the process of formation of environmental culture of future biology teachers.....	262
Sharov S. V. Analysis of directions for formation of social competence of higher education applicants.....	266
Shturba A. O. The quality of school education in Canada. Principal's report.....	270
Yagupov V. V., Nekhaienko S. I. Methods of professional competence development in future organizers of moral and psychological support at the stage of operational-tactical preparations.....	275
Yakovenko N. V. Peculiarities of language training improvement for students of higher military education.....	282
Yatseniuk N. I., Klak I. Ye. Professional qualities as a component of future foreign language teachers' professional competence.....	286